

Agentura pro sociální začleňování v romských lokalitách

Základní dokument pro podporu sociálního začleňování ve městech, obcích a mikroregionech

VIZE:

Obec a Agentura ve spolupráci s partnery sestavili místní strategický plán sociálního začleňování, jehož naplněním na území obce dochází:

- k plné integraci sociálně vyloučených obyvatel do společnosti,
- k revitalizaci či redukci vyloučených lokalit, rozvoji zaostalých částí obce,
- rozvoji sociálních a návazných služeb, které odpovídají potřebám všech obyvatel obce,
- k zajištění rovného přístupu všech občanů ke vzdělávání, bydlení, zdravotní péči, zaměstnání, sociálním službám a bezpečí,
- prevenci dalšího sociálního vyloučení a s tím spojených sociálně patologických jevů,
- rozvoji občanské společnosti a podpoře občanského soužití.

POSLÁNÍ AGENTURY:

Agentura je nástrojem Vlády ČR k zajištění podpory obcím v procesu sociálního začleňování.

Agentura pro sociální začleňování podporuje obce a města, aby mohly plnit svoji funkci - zajišťovat či pomáhat zajistit všem občanům rovný přístup ke vzdělávání, bydlení, zdravotní péči, zaměstnání, sociálním službám a bezpečí.

Agentura podporuje taková opatření, která pomohou samosprávám v procesu sociální integrace obyvatel ohrožených sociálním vyloučením a v rozvoji sociálně vyloučených lokalit v kontextu a zájmu celé obce/města a všech jejích občanů.

Posláním Agentury je propojovat subjekty na místní úrovni tak, aby spolupracovaly při sociálním začleňování. Agentura podporuje nadresortní přístup a propojování působení veřejné správy a neziskového sektoru.

Agentura pomáhá obcím a místním subjektům zejména v těchto oblastech:

- v zajištění služeb na podporu vzdělání, podporu zaměstnanosti, sociálních služeb a sociálního bydlení, a zajištění infrastruktury pro tyto služby,
- v čerpání prostředků z evropských strukturálních fondů, státního rozpočtu, krajských dotačních programů a dalších zdrojů;
- v komunikaci s ústředními orgány státní správy, zejména resorty, které mají sociální začleňování v gesci; z podnětů při práci v lokalitách Agentura formuluje návrhy v oblasti legislativy, dotačních titulů, sociálních politik, apod.

CÍLOVÁ SKUPINA AGENTURY:

Nepřímo:

Obyvatelé sociálně vyloučených lokalit.

Přímo:

- a) Obce (obecní a městské úřady, magistráty).
- b) Instituce působící na území obce (ostatní úřady, školy, policie, nestátní neziskové organizace, zaměstnavatelé).
- c) Veřejnost.

Při vymezování působnosti Agentury není vhodné primárně zaměřit pozornost pouze na cílovou skupinu obyvatel sociálně vyloučených lokalit. Není účelné stanovovat hranice (geografické či domnělé) sociálně vyloučené lokality a za příjemce pomoci či pozornosti považovat pouze obyvatele uvnitř tohoto prostoru, nadto pouze Romy (ať již takové, kteří se k romské národnosti hlásí, či takové, které je možné díky sumě rozpoznatelných vnějších znaků za Romy považovat).

Daleko vhodnější je Agenturu definovat jako řešitele sociálního problému, který se nejviditelněji projevuje vznikem sociálně vyloučených lokalit s převahou romského obyvatelstva. Úkolem Agentury navíc není pouze řešit problémy v již vzniklých vyloučených lokalitách, ale jejich vzniku také účinně předcházet. Takto definovaná působnost umožňuje zaměřit pozornost nejen na geograficky ohraničené lokality v čase jejich existence, ale obecně na místa (obce, městské čtvrti, apod.), kde obyvatelstvo (nebo jeho část) může být nebo je ohroženo sociálním vyloučením; a se zvláštní pozorností na Romy, kteří jsou sociálním vyloučením ohroženi nejvíce. Tato definice nevyklučuje z přímé podpory také obyvatele majoritní společnosti či jiných menšin, kteří mohou být zasaženi kumulovaným znevýhodněním, které se nejčastěji manifestuje právě v sociálně vyloučených lokalitách.

CÍL:

Cíle Agentury je dosaženo, pokud obec dokáže funkčně řešit problematiku sociálního vyloučení v partnerství s úřady, školami, neziskovým sektorem, policií, podnikateli a dalšími subjekty a při zapojení občanů.

Dílním způsobem může být cíle dosaženo i tehdy, pokud Agentura podpoří procesy sociálního začleňování v obcích, ovšem komplexní řešení není možné např. z politických důvodů.

PROSTŘEDKY AGENTURY

Mapování potřeb

- Mapování potřeb obyvatel obce, nejen v sociálně vyloučených lokalitách, ale i ostatní veřejnosti. Mapování absorpčních kapacit obce a místních institucí v oblasti sociálního začleňování. Klíčový nástroj: situační analýza.

Lokální partnerství

- Je základem činnosti Agentury v lokalitách. Lokální partnerství je platforma, na které dochází k pravidelnému setkávání zástupců obce a dalších aktérů, kteří jsou nebo mohou být angažováni v procesu sociálního začleňování.

Aktivizace/síťování

- Aktivizace místních kapacit, podpora místních organizací, maximální využití dostupných místních zdrojů (finančních, personálních, organizačních, intelektuálních, atd.).
- Poskytování know-how ve všech klíčových oblastech, jež mají vliv na sociální začleňování, prostředkovat nejlepší praxe z dalších obcí.

Strategický plán

- Koordinace tvorby strategického plánu sociálního začleňování a podpora jeho přijetí radou a zastupitelstvem obce jako závazného rozvojového dokumentu. Na přípravě plánu se všichni aktéři uvedení v cílové skupině Agentury.
- Podpora realizace cílů a aktivit obsažených ve strategickém plánu, asistence partnerům při přípravě jednotlivých projektových záměrů.
- Monitorování naplňování strategického plánu, jeho aktualizace a revize.
- Evaluace dopadů integračních opatření

Poradenství pro čerpání prostředků z evropských strukturálních fondů

- Agentura poskytuje poradenství pro čerpání prostředků z evropských strukturálních fondů všem partnerům v lokálním partnerství.

- Agentura se zaměřuje na operační programy: OP LZZ (zejména osa 3), OP VK (zejména osa 1.2) , IOP (zejména 3.1b investice do infrastruktury sociálních služeb, 3.1c investice v oblasti sociální ekonomiky a 5.2c zlepšení prostředí v problémových sídlištích) a ROP.
- Agentura poskytuje poradenství při administraci projektů
- podpora při realizaci Integrovaných plánů rozvoje měst

PRINCIPY SPOLUPRÁCE OBCE A AGENTURY:

Vedení obce projeví aktivní zájem o řešení problematiky sociálního vyloučení, podílí se na formování lokálního partnerství. Zaváže se přijmout strategický plán sociálního začleňování. Agentura s respektem k místním podmínkám bude obci poskytovat poradenství a podporu nejen pro organizaci lokálního partnerství a přípravu strategického plánu, ale také jeho realizaci a další rozvoj, tj. dlouhodobě, časově neomezeně.

OBLASTI PODPORY:

A) VZDĚLÁVÁNÍ

Klíčovým principem je koncept inkluzivního vzdělávání a zajištění rovných příležitostí ve vzdělávání pro všechny děti, s důrazem na vzdělávání v hlavním vzdělávacím proudu. Agentura klade důraz na zajištění rané a včasné péče o dítě, která je nutně kombinací vzdělávací a sociální intervence – a to především v rodinách, kde dětem není nebo nemůže být zajištěn zdravý rozvoj a příprava na vstup do základního vzdělávání. Vzdělávání, a to nejen základní, ale především navazující střední a popř. i pregraduální, je základním předpokladem pro zvýšení šancí dětí a mladých lidí ze sociálně vyloučených lokalit k úspěšnému osobnímu rozvoji a zapojení do společenského života.

Klíčová podporovaná opatření:

- předškolní příprava
- podpora zavádění asistentů pedagogů ve školách
- podpora školních psychologů, speciálních pedagogů (školních poradenských pracovišť)
- kariérové poradenství
- další vzdělávání pedagogických pracovníků
- podpora spolupráce poradenských pracovišť a škol
- podpora programů doučování v rodinách a podpora programů vzdělávání rodičů

B) ZAMĚŠTANOST, SOCIÁLNÍ SLUŽBY A PODPORA ZDRAVÍ

Klíčovým principem je podpora vytvoření funkční místní sítě sociálních služeb a služeb podpory zaměstnanosti. Agentura podporuje rozvoj profesionality poskytovatelů sociálních služeb, klade důraz na preventivní působení služeb a práci v terénu.

Agentura podporuje zaměření služeb na individuální pomoc klientovi, na rozvoj jeho sociálních kompetencí, které mu umožní zorientovat se ve své životní situaci, poučit se z ní a zvládnout její řešení.

Agentura klade důraz na služby podpory zaměstnanosti, včetně zapojení úřadů práce, školských a vzdělávacích zařízení a zaměstnavatelů. Podporuje koncepty sociálních firem a sociálního podnikání.

Agentura podporuje aktivity zaměřené na zlepšení zdravotního stavu populací ve vyloučených lokalitách, zejména v rámci rané a včasné péče o děti.

Klíčová podporovaná opatření:

- terénní sociální práce
- sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi
- nízkoprahová zařízení pro děti a mládež
- podpora služeb azylového bydlení
- služby zdravotních asistentů
- podpora preventivních aktivit OSPOD při intervencích do sociálně vyloučených lokalit
- pracovní, profesní a kariérové porady poradenství
- dluhové poradenství
- rozvoj sociálních firem a sociálního podnikání
- podpora nástrojů aktivní politiky zaměstnanosti (cílených rekvalifikací, veřejně prospěšných prací, společensky účelných pracovních míst)
- podpora zavádění veřejné služby
- systematická spolupráce se zaměstnavateli

C) BYDLENÍ

Klíčovým principem je přeměna sociálně vyloučených lokalit ve standardní městské části či jejich případné odstranění – to vždy podle rozvojového potenciálu daného území. Agentura rovněž usiluje o prevenci vzniku nových sociálně vyloučených lokalit.

Agentura podporuje zavádění tréninkového a podporovaného bydlení, na které jsou vázány doprovodné sociální a vzdělávací programy.

Agentura podporuje princip schodišťového bydlení, který je sestaven z řetězce různě kvalitních typů bydlení od ubytovny s doprovodným programem až po standardní nájemní bydlení v běžné zástavbě, a založen na oboustranné prostupnosti. Umožňuje, aby klient na základě platební morálky, dodržování nájemního řádu a účasti v doprovodných programech získal možnost postupu do kvalitnějšího typu bydlení.

Agentura podporuje také opatření na podporu vstupu soukromého kapitálu i neziskových organizací do revitalizace sídlišť.

Agentura podporuje revitalizaci veřejných prostor a rekonstrukce objektů s ohledem na ochranu a zlepšení kvality životního prostředí (úspory energie zateplováním domů, využití obnovitelných zdrojů energie, čističky odpadních vod aj.)

Klíčová podporovaná opatření:

- revitalizace veřejných prostor
- tréninkové a podporované bydlení s doprovodnými sociálními a vzdělávacími programy
- prostupný, schodišťový systém bydlení
- komunitní programy na zvýšení participace nájemníků v péči o bytový fond

D) BEZPEČNOST A PREVENCE KRIMINALITY

Klíčovým principem je zajištění bezpečnosti nejen v sociálně vyloučené lokalitě, ale v celé obci. Zaměřit se na eliminaci specifické trestné činnosti, která může vznikat v obci v důsledku existence sociálně vyloučené lokality.

Agentura podporuje programy prevence kriminality, prevence užívání drog, prevence sexuálně nezodpovědného chování, realizaci volnočasových a vzdělávacích programů, které umožní dětem a mládeži smysluplné trávení času.

Agentura podporuje spolupráci policie se sociálními pracovníky v oblasti ochrany obětí a svědků trestné činnosti, v oblasti prevence a potírání trestné činnosti, páchané uvnitř, směrem dovnitř, či směrem ven ze sociálně vyloučené lokality. To se týká také postihu lichvy, kuplířství či distribuce drog.

Agentura podporuje realizaci sociálních služeb zaměřených na zprostředkování kontaktu sociálně vyloučených lokalit s Policií ČR a obecní policií, a na pomoc obětem a svědkům trestné činnosti v sociálně vyloučených lokalitách.

Agentura podporuje zapojené samosprávy při zvládnutí situace při akcích pravicových extremistů, zejména poradenstvím v oblasti zákona shromažďovacího, organizací aktivit na zmírnění dopadu akce na bezpečnostní situaci zejména v sociálně vyloučených lokalitách.

Klíčová podporovaná opatření:

- sociální služby zaměřené na asistenci obětem i pachatelům trestné činnosti ve vyloučených lokalitách
- příprava koncepcí prevence kriminality
- výzkumy kriminogenních faktorů ve vazbě na sociálně vyloučené lokality
- preventivní aktivity pro děti a mládež (ve spolupráci se školami, NNO, policií)
- spolupráce policie se sociálními pracovníky
- příprava a realizace školení policistů